

UKJENT

**Sørgelige Betragtninger over den
vidtberømte Residence- og Handel-Stad
i Portugal Lissabons Undergang ved et
forskrækkeligt Jordskielv som indfaldt Alle
Helgens-Dag den 1. Nov. 1755 1756**

1756

Tillykke med din eBog

Du har modtaget en eBog via **Det Kongelige Biblioteks EOD-service**.

Vi håber, du vil finde den både nyttig og let at anvende. eBogen er leveret til dig som en søgbar PDF-fil, og det giver dig nogle særlige anvendelses-muligheder.

Hvordan du bruger eBogen

Læse på din skærm

Du kan åbne og læse eBogen via din almindelige PDF-reader, der ligeledes giver dig mulighed for at bladre mellem siderne og zoome i teksten.

Udskrive på din printer

Du kan skrive hele – eller enkelte sider af - eBogen ud på din egen printer.

Gemme på din computer

Du kan let gemme eBogen på din private computer, USB-nøgle eller diskette.

Søge tekst

Du kan søge efter ord, dele af ord eller hele sætninger, i eBogen ved at bruge PDF-Reader'ens indbyggede søgefacilitet. Denne finder du ved at klikke på ikonet "Search" , eller trykke på tastaturknapperne [Ctrl+f].

Kopiere og genbruge tekst

Du kan kopiere tekst fra eBogen ved at klikke på ikonet "Select toolbar" , indramme den tekst, du ønsker kopieret og trykke på tastaturknapperne [Ctrl+c]. Du indsætter teksten, hvor du ønsker det, ved at klikke [Ctrl+v].

Kopiere og genbruge billeder

Du kan kopiere billeder fra eBogen ved at klikke på ikonet "Snapshot Tool" og indramme billedet, du ønsker kopieret. Du indsætter billedet, hvor du ønsker det, ved at klikke [Ctrl+v].

Betingelser for brug

Bruger du eBøger fra Det Kongelige Biblioteks EOD-service accepterer du samtidig de betingelser, der knytter sig til brugen af disse pdf-filer. Den vigtigste af disse betingelser er, at du kun må anvende eBøgerne til personlig ikke-kommerciel brug.

Læs alle betingelserne på <http://books2ebooks.eu/odm/html/kb/da/agb.html>

Sørgelige Betragtninger

Over

Den vidtberømte Residence- og
Handel- Stad i Portugal

Lissabons Udergang

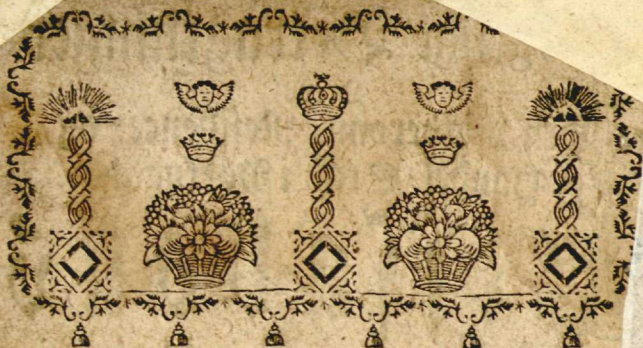
Med et forfækkeligt Jordskielv,
som indfaldt paa Alle Helgens-
Dag den 1ste Nov. 1755.

Siunges under den Melodie:
All Verden tænk dig om, hvor Lykken
for dig væver.

Kjøbenhavn, Trykt Aar 1756.

D Store GUD! Hvor er dog Lissabon
bleven?
Nu Jorden, hende bar, er revned, sønder
reven,

Den Mægtig, Prægtig Stad, hvor er den bleven?
Er den begravet slet, opslugen i sin Grav?

2.

Den Stad, den gyldne Stad, som Babel i de Dage
Hvor nu dit megle Guld? Hvor gik det bort saa faa?
Du Landets Øye, som Athenen før blev sa
Hvi tilluft, revet ud, i ævig Dvale lagt?

3.

Alt denne gamle Stad, der staaet har saa længe,
Med Taarne, Spiire, alt gaaer Under-jords i Stænge
Det jo forfærdeligt! O! Lissabon den blev
Aar Sytten Hundred Fem til Fem Ti da
strev.

4.

Rey nogen Jordens Helt med Magt og Millio
Af alt det Dræbe-Løn, Cartover og Canoner,
Saa fage tvang og toeg dig ind saa saare bra
Men strax det Jord-Skielv kom, du sagde
god Nat.

5.

Novembers Første Dag blev din den Allersidste,
 Til Sidst een bitter Dag, sidst ventet, før man vidste,
 Til Tegn: Alt først og sidst blir det dit Folkes Vils
 Og Manges Kære-Maal; O! Lissabons Forluis!

6.

Vi hørde det, vort Liv forfærdet skælved, bæved,
 Og vore Læber med, da saadant blev bebrevet,
 Ved saadan Lyd: Kom Raad Beene, som de stoed
 Vi tabte Mund og Alt, vort Blod og halve Moods.

7.

Hvor rystede vor Jord, hvor klingede vort Dre,
 Da vi det store Vee, det Jordskielv fik at høre,
 Hver Siæl forbaused stoed, hvert Dye randt der ved,
 Hver Knæ tilhobe stødt Haand, Hoved hængte ned.

8.

Hver Mund, hver Tunge blev opfyldt med bitter Klage,
 Beklaged haardelig den haarde Straffe-Plage,
 De Kiøbmænd, Skippere, de raabte deden ad:
 Stor Rügdom ødelagt een Time: Væ den Stad!

9.

O! reys dig lidt, min Ven! Mens did, lad see du stylder,
 Hvordan du fand, affted, besee de Corrigs Bylder,
 See! der, hvor ravede hver som en drukken Mand,
 Mens Jorden rasede, og skælvs i Stad og Land.

10.

See! ret som nogle gif saa lystige, saa trygge
 Som hver i Hospital og fleere med laae syge,
 Som Een i Barsel-Seng og Een i Barnes-Ned,
 Som Een for døde laae, Een anden Liig og ded.

11.

Een skrev, en læsde, bad, og Een studerede,
 Een var i Bad, i Cuur, medicinerede,
 Een dandsed, spilled op, Een spilsde ved sit Bord,
 Een at spadserer gif paa Gade, Guls og Jord.

12. Een

12.

Een lode for sin Bogn, man agted sig til Kirke,
 Ved Verksted andre sad, ved Glasflet nogle liſke,
 Een paſſede ſin Naal, Een haſpede ſin Zeen,
 Een lavede ſin Mad, Een gjorde Stuen reen.

13.

Een flæded, pryded ſig, ſig pyntede for Spenlet,
 Een glæded ſig udi ſin Bruud, ſom nylig beylet,
 Een ſad ved Kort og Kruus, med Skjogen paa ſit
 Skjød,
 Doms-Dagen kommer ſaa, ſaa denne ſtore Nød.

14.

Een talte Penge nok, veed en, om ſine Dage,
 Een blev ved Regninger, i Regnskabs-Bog at rage,
 Een ſvøbte, Een gav Die, Een vuggede ſit Noer,
 Net ſom de Levendes ned i det Stille foer.

15.

Dog kom der Knald og Fald, der Alting braſt og braged,
 De ſanf, og vidſte en, om ſenled' eller aged',
 Ach! hvilket Jammer-Skriig, Bruud-Skraalen
 over alt,
 Hver hyled, Hulke-græd, blev i det ſamme qvalt.

16.

Omkring hin andens Hals laae Mand og Qvinde
 daaned,
 Ved Faders, Moders Haand hvert Barn faldt og
 blaaned,
 Een ved een anden holdt, indtil de alle ſlap,
 Hver efter den og den fortviſted Redning ſnap.

17.

Ach! Væ! De Menneſker i Hundred Tusind Mængde,
 Af Alders Tiid en veed Historiernes Længde
 Af fleere paa een Tiid, undtagen Noe Vand,
 Ved ſlige Hendelſer ombragt paa Vand og Land.

18. Ach!

Ach! Ach! hvor Lissabon? hvor Huus? hvor de, der
boede?

Hvor Lykke? Herlighed? Hvor det Slags store Gode?
Hvor nu din Patriarch, Bisp, Universitet?
Dit store Magazin? Ach! Utkelig Labet!

O! Alle Helgens Dag en alle Helgen' kunde,
Hvor meget raabtes an, dem redde nogenlunde,
Ker Fidelissimus, sin Pave nok saa troe,
Dog misted dem og Stad, Slott, riige Konge-Boe.

Det kostbar Konge-Slott, gid noget deraf skaanet!
Af alle Helgene sit Navn og havde laanet,
Og dog, alligevel skal baade Slott og Stad
Slig Dag, af sligt et Navn, saa ilde følges ad.

Mon ikke Helgene har alle været vrede,
For ald den Overtroe, Afguderie dem skeede,
For de Reliquier saa tit tillegges dem,
De aldrig før har haft til Ledemod og Lem?

Ja! for Miracler dem paadigtes og tilskrives,
For uanstændig' Tegn og Ting dem Navnet gives,
For man besmykker Synd med deres Lyfte-Daad,
I deres Dyder tår Fortienester og Raad.

O gid! Jeg ønsker det paa Alle Helgens Bøgne:
Den Helgen-Dyrkelse forgaae i alle Egne
Med Lissabon! Ken Guld ret dyrkes, som
har skabt,
O! saa var vundet meer end der er blevet tabt.

Mens nu, troeløse Jord! Ja! Jld og Vand tillige,
Som conspirered saa mod Portugisisk Rige,
Hvert

Hvert Element, som bød i Femte Monarchie,
Hvi rebellered I, og stoed hinanden bie?

25.

Du graadig Jord, som Hval, uzmættelige Moder!
Hvi blevst du Mordere mod egne rare Poder?

Hvi lods du Munden op saa vidt, som sielden før?
Udspruded Ild og Vand, opstuged hvad for Dør?

26.

Æl Sidst, O Lissabon; Hvo tænkte vel paa dette?
Alt den, dig aldrig saae, din Grav-Skrift skulde sette:

Du Jordens store Ziir, dens store Byrde var,
Nu Sted i Jordens Bug og dens Indvolde tår:

27.

Udbreedet laae du høyt og skient paa dine Høye,
Som Septi-Collis Rom, som Pragh, men maatte
bøye,

Som Babels Datter, ned saa dybt, ja! dybere,
Vi faaer dig aldrig meer', du aldrig os at see.

28.

Alch! Du som Billedet, hvis Guld og Sølv blev blandet,
Med Kobber, Jern, Leer, det eene blandt det andet,
Ja! Det som verre er, med Hud, Kød, Blod og
Been,

Alf dine Borgere: Alt smunket ned som Steen.

29.

Saa gif du store Stad, forgif, er undergaaed,
Dg nep som Umbrica, en Skynge har du faaed
Dig efterladt igien paa Steden, hvor du stoed,
Udryddet, rykked op, som Træ med Green og Roed.

30.

Lig da, Du Lissabon! som Søster eller Broder,
Æl det Heraclea, hvor i man endnu roder,
Vel og det sidste Folk, om Verden længe staaer,
Din Skat, dit Sceleton igien opdaget faaer.

31. O! Kon-

O! Konger, Fyrster med! I Herrer og I Fædre!
 Hver Borger, Bønder med, hvad kunde man nu bedre?
 O! seer til Lissabon! O! Spejl dig i den Egn!
 Merk Herrens Gierninger! Kiend denne Tidens
 Tegn!

O! Under, at ey hver, hver anden Stad gaaer under,
 Hver Synd i fulde Svang gaaer nu saa frek omstunder,
 O! Under, Jorden os ey ryster af sin Ryg,
 Der leve ryggesløs, vellystig, vild og tryg.

Alt her et fremmet Land paa Hoved-Stad er straffet,
 Som man paa et Chaffot faaer Hovedet affkaffet
 Fra Røver-Stie-Mands Krop, fra stor Misgier-
 nings-Mand,
 Saa handles der endnu med mangt et syndigt Land.

Men staaer end hidindtil hver Stad og Sted i Landet,
 GUD har dog mange Slags af Jordskielv, eet og andet,
 Hver Plage, Stræf og Straf, hver Nød og Lande-
 Død,
 Hver Fare, Fristelse er som et Jordskiels Stød.

Dog lær os takke GUD, vi spares og bevares
 Fra denne store Nød, som andre vederfares,
 Og bede for det Folk, den Synd-Flod overgik:
 De Overblevne faaer nye Naade, Form og Skik.

Vi bede for os selv: Alt vi som Zions Bierge
 Uryggelig maa staae! GUD naadelig afverge
 Krig, Misvert, Hunger, Pest, befrygted Bænde-
 Flods Flo,
 Ald Uvejr, Baaede-Flod, Skye-Brud og Jordens
 Skielv!

Min Jesu! i vort Sted som bæved, skælved, rysted,
 Der Verdens Synd og Straf Dig trykked, knuged,
 kysted,

Frie Kongen og Hans Huus, hver Mand og hver
 Mands Huus
 Fra Fiendens, Ilds og Bands, fra Stormens, Jor-
 dens Anuus!

Hielp baade Dem og Os til det u-rørligt Rige!
 Hvor Ondt en røre skal, alt Synd og Nød skal vige,
 Mens vi med Troe, med Taal den Stad vil vare paa,
 Som ævig Grundvold har og aldrig skal forgaae.

Læs mere om projektet på:

www.kb.dk/EOD

www.books2ebooks.eu

Om EOD-projektet

“eBooks on Demand” (EOD) – på dansk “eBøger on Demand” – er et europæisk samarbejdsprojektet, der blev indledt i 2006. Det omfatter 14 national- og universitetsbiblioteker fra hele Europa og finansieringen sker bl.a. via EU.

Projektet har gjort det muligt for brugere af Det Kongelige Bibliotek at bestille ældre bøger som eBøger på nettet via REX. På længere sigt vil brugere på denne måde få adgang til millioner af bøger på nettet fra europæiske biblioteker leveret i digital form som søgbare PDF-filer – såkaldte eBøger.